

Excursie naar Vereniging Wonen en Werken Pander

Pander is een prachtig pand (gedeeltelijk) langs de gracht met een hele mooie, groene binnentuin, centraal in Den Haag. Als we aankomen zijn er mensen in de tuin aan het werk. John Jaarsveld is voorzitter van de vereniging Pander en leidt ons rond.

Er wonen ongeveer 150 mensen in Pander. De bewoners zijn zeer divers en de woningen lopen uiteen van 2 tot 5 kamer appartementen. Er zijn alleenstaanden, woongroepen, studenten, ateliers en bedrijven, winkeltjes. Het was vroeger de Pander Meubelfabriek, vanaf 1985 dreigde sloop. Er zijn toen krakers in komen wonen. Eind jaren 80 is het omgebouwd tot een woon-werkgemeenschap. Ze huren van Vestia, die is nog steeds eigenaar van het vastgoed en doet ook het grote onderhoud. Maar zelf hebben ze veel inspraak in het beheer en de omgeving en ook in wie er komt wonen. Er is een gemeenschappelijke ruimte, met een keuken en een bar en er worden activiteiten georganiseerd. Het bestuur, waaronder dus John, is door de vereniging gekozen. Er zijn 5 keer per jaar ledenvergaderingen.

John vertelt dat het soms wel een gedoe is om tot besluiten te komen. Bijvoorbeeld of je een huisdier mag, want sommigen vinden katten leuk en anderen erg vervelend. Je moet er altijd samen uit proberen te komen. John geeft de voorkeur aan het zoveel vastgelegde regels maar meer richtlijnen, want anders moet je alles dichttimmeren en in de praktijk kijkt het bestuur gewoon met alle redelijkheid.

De binnentuin is openbaar toegankelijk overdag. Veiligheid is altijd een belangrijk thema. John vindt het veel veiliger en fijner wonen dan zijn vorige huis in Zoetermeer. Er is rust en hangt een gezellig sfeer. Men kent en groet elkaar. Wel zijn er hekken geplaatst omdat ze wel iets van beschutting willen en gevoel van veiligheid, maar die zijn open.

We lopen naar de bovenste verdieping, waar je vanaf de galerij goed het hele complex kunt overzien. De deelnemers aan de excursie zijn zelf ook bezig met het starten van een soortgelijk wooncollectief en zijn geïnspireerd door Jans verhalen. Jan ziet niet echt belemmeringen, het gaat al jaren goed bij Pander. Het enige is dat besluiten nemen soms moeilijk is, omdat er zoveel verschillende mensen met meningen wonen. Ze hebben wel zonnepanelen, maar het duurde lang voordat ze kwamen.